

**БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ, БУДІВНИЦТВА
ТА КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Циклова комісія фінансово-економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Заступник директора з навчальної
роботи**

Марина ЗАЙЧЕНКО

OS 2024 р.

ГРОШІ ТА КРЕДИТ

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

здобувачів освіти спеціальності

072 Фінанси, банківська справа, страхування

та фондовий ринок

Програма дисципліни «Гроші та кредит» складена відповідно до освітньо-професійної програми для здобувачів освіти зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Розробник: Степова Світлана Миколаївна, викладач економічних дисциплін, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

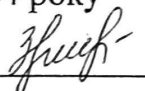
Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні циклової комісії фінансово-економічних дисциплін

Протокол № 1 від 29.08.2024 року

Голова циклової комісії Світлана СТЕПОВА

Схвалено методичною радою Білгород-Дністровського фахового коледжу природокористування, будівництва та комп'ютерних технологій

Протокол № 6 від 29.08.2024 року

Голова методичної ради Марина ЗАЙЧЕНКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Компонент освітньої програми, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Компонент освітньої програми <i>Цикл професійної підготовки</i> 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок Освітньо-кваліфікаційний рівень: фаховий молодший бакалавр	Обов’язкова	
Модулів: 2 Змістовних модулів: 2		Рік підготовки:	
		1-й	-
		Семестр	
		2-й	-
Загальна кількість годин - 90		Лекції	
		34 год.	-
		Практичні	
		16 год.	-
		Семінарські	
		4 год.	
		Самостійна робота	
		36 год.	-
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: диференційований залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна передбачена структурно-логічною схемою підготовки фахівців освітньо-професійного ступеню «Фаховий молодший бакалавр» за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування».

Метою викладання навчальної дисципліни “Гроші та кредит” є формування у майбутніх спеціалістів системи базових знань з теорії грошей та кредиту, засвоєння закономірностей функціонування грошового ринку.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Гроші та кредит” є створення основи для подальшого успішного опанування основних професійно-орієнтованих дисциплін у системі підготовки спеціалістів, опанування студентами знань щодо закономірностей організації та функціонування грошово-кредитних відносин в умовах сучасного суспільного відтворення, а саме:

- закономірностей грошово-кредитного обігу в умовах ринкового господарства;
- принципів та форм організації сучасної грошово-кредитної системи;
- особливостей вітчизняної та зарубіжних ринкових моделей грошей і кредиту;
- характеристики ринку позичкових капіталів, грошового обігу, банків та банківської діяльності;
- функціонуванню спеціалізованих небанківських інститутів;
- сутності методів, принципів та інструментів грошово-кредитної політики та ін.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є грошові та кредитні відносини ринкової економіки.

Міждисциплінарні зв'язки:

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни: Економічна теорія, Економіка підприємства, Фінанси.

Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну: Банківські операції, Фінансовий облік.

Набуті здобувачами освіти **компетентності** згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування»:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК5. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства.

СК 3. Розуміння особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем та їх структури.

СК 4. Розуміння принципів організації фінансових відносин.

СК 7. Здатність самостійно виконувати складні завдання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 10. Здатність здійснювати ефективні комунікації між фахівцями і користувачами послуг у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Структура навчальної дисципліни є орієнтовною. Під час складання навчальних програм викладачі можуть вносити обґрунтовані зміни та доповнення в зміст програмного матеріалу і розподіл навчальних годин за темами в межах бюджетного часу, відведеному навчальним планом на вивчення дисципліни. Внесені зміни повинні бути обговорені на засіданні циклової комісії і затверджені заступником директора з навчальної роботи.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРОШЕЙ

Тема 1. Суть і функції грошей

Необхідність грошей. Сутність грошей як загального еквівалента. Історичний розвиток форм вартості та грошей. Роль грошей у кругообігу доходів та продуктів. Раціоналістична та еволюційна концепція походження грошей. Форми грошей та їх еволюція. Вартість грошей та засоби їх вимірювання. Властивості грошей. Основні функції грошей.

Тема 2. Грошовий обіг та грошові потоки

Грошовий обіг. Основні суб'єкти грошового обігу. Готівковий грошовий оборот. Безготівковий грошовий оборот. Співвідношення між безготівковим і готівковим грошовим оборотом та подальша його тенденція.

Тема 3. Грошова маса і швидкість обігу грошей

Грошова маса. Характеристика грошових агрегатів. Особливості побудови показників грошової маси в Україні. Закони грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають. Закони грошового обігу (по К. Марксу та І. Фішеру). Грошова база. Грошовий мультиплікатор.

Практичне заняття

Визначення грошових агрегатів та показників швидкості обігу грошей.

Тема 4. Грошовий ринок

Суть грошового ринку. Об'єкти та суб'єкти грошового ринку. Структура грошового ринку. Попит на гроші. Чинники, що визначають параметри попиту на гроші. Пропозиція грошей. Механізм формування пропозиції грошей.

Тема 5. Поняття грошової системи

Поняття і склад грошової системи. Елементи грошової системи та їх характеристика. Становлення та розвиток грошової системи України. Загальна характеристика грошових систем зарубіжних країн. Саморегульовані грошові системи та їх історичні форми. Біметалізм. Монометалізм. Регульовані грошові системи. Система паперового грошового обігу. Система кредитного обігу. Неринкові та ринкові, відкриті та закриті грошові системи.

Тема 6. Суть, причини та види інфляції

Теоретичні концепції інфляції. Інфляція та дефляція. Суть інфляції та її основні форми. Основні показники вимірювання інфляції. Причини інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції. Особливості інфляційного процесу в Україні. Антиінфляційні заходи.

Практичне заняття

Визначення показників та видів інфляції в Україні, аналіз причин та наслідків інфляції.

Тема 7. Поняття про грошові реформи

Поняття про грошову реформу. Сутність та види грошових реформ. Класифікація типів грошових реформ. Методи проведення грошових реформ. Основні методи стабілізації валют: дефляція, деномінація, нуліфікація, девальвація, ревальвація. Основні моделі грошових реформ. Особливості проведення грошових реформ в Україні.

Практичне заняття

Ознайомлення з грошовими реформами.

МОДУЛЬ 2. КРЕДИТНІ ТА ВАЛЮТНІ ВІДНОСИНИ

Тема 8. Кредит у ринковій економіці

Поняття та значення кредиту. Еволюція кредиту в міру розвитку суспільного виробництва. Форми та види кредиту. Процент за кредит. Характеристики окремих форм кредиту: банківського, державного, комерційного, міжнародного, споживчого, лізингового, іпотечного та ін. Принципи банківського кредитування. Порядок отримання і повернення кредиту.

Практичне заняття

Розрахунок відсотків по кредиту. Порядок видачі і повернення кредиту. Формування кредитної справи.

Тема 9. Кредитна система та її структура

Фінансово-кредитна система України. Рівні банківської системи. Центральний банк. Комерційні банки. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи. Організація роботи комерційного банку. Основні напрями діяльності сучасних фінансово-кредитних установ. Види, функції, принципи й типи операцій фінансово-кредитних організацій. Відмінності посередницької діяльності небанківських фінансово-кредитних установ від банківської діяльності. Договірні фінансові посередники. Інвестиційні фінансові посередники. Інвестиційні фонди, їхня діяльність в Україні та правове забезпечення. Діяльність договірних посередників. Страхові компанії, страховий бізнес і його розвиток в Україні та правове забезпечення. Недержавні пенсійні фонди.

Практичне заняття

Організація роботи комерційного банку. Порядок проведення операцій в банку.

Тема 10. Валютні відносини

Валютні відносини й валютні системи. Поняття та види валют. Валютний ринок: суть та основи функціонування. Об'єкти та суб'єкти валютного ринку.

Біржова та позабіржова торгівля валютою. Основні види валютних операцій. Валютний курс. Конвертованість валют. Валютне регулювання: суть та необхідність. Механізм регулювання валютного курсу: девальвація, ревальвація, валютна інтервенція. Строкові валютні операції (форвардні, ф'ючерсні, опціонні).

Практичне заняття

Розв'язання задач з котирування валют. Крос-курс.

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	з а г а л ь н и й о б с я г	Денна форма				Заочна форма					
		аудиторні			с а м о с т і й н а р о б о т а	з а г а л ь н и й о б с я г	аудиторні		с а м о с т і й н а р о б о т а		
		в с ь о г о	з них				в с ь о г о	з них			
			т е о р е т и ч н і	п р а к т и ч н і				с е м і н а р с ь к і		т е о р е т и ч н і	п р а к т и ч н і
1	2	3	4	5		6	7	8	9	10	11
МОДУЛЬ 1. МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРОШЕЙ											
1. Суть і функції грошей	6	4	4			2					
2. Грошовий обіг і грошові потоки	8	4	4			4					
3. Грошова маса і швидкість обігу грошей	6	4	2	2		2					
4. Грошовий ринок	4	2	2			2					
5. Поняття грошової системи	9	4	4			5					
6. Суть, причини та види інфляції	9	4	2	2		5					
7. Поняття про грошові реформи	14	8	4	2	2	6					
Всього за модулем 1	56	30	22	6	2	26					
8. Кредит в ринковій економіці	12	8	4	4		4					
9. Кредитна система та її структура	8	6	4	2		2					
10. Валютні відносини	12	8	4	4	2	4					
Всього за модулем 2	34	24	12	10	2	10					
Усього годин	90	54	34	16	4	36					

5. МЕТОДИ ТА ФОРМИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

Словесні методи (бесіда, розповідь, пояснення, лекції тощо) характерні тим, що інформацію для засвоєння здобувач освіти отримує вербальними засобами, тобто через слово.

Наочні методи - інформація для засвоєння одержується на основі сенсорно- перцептивної діяльності (демонстрування, ілюстрації, показ об'єкта, моделі).

Практичні методи. Суть їх у тому, що шляхом виконання практичних дій здобувач освіти отримує деяку інформацію, яку аналізує, робить висновок і приходить до тих знань, які необхідно засвоїти. Особливість методу в тому, що діяльність з одержання знань накладається в часі на діяльність з їх застосування, що дає винятково важливий педагогічний ефект.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

1. Бесіда, або діалог з аудиторією. Ставиться серія запитань, які потребують відповіді. Це дає можливість зрозуміти, чи готові здобувачі освіти сприймати новий матеріал, чи їх потрібно активізувати. Практика підказує, що здобувачі освіти ідуть на заняття не підготовлені, але коли знають, що буде опитування – готуються. Разом з тим це дає можливість виявити прогалини, що важливо не стільки для здобувача освіти, як для викладача.

2. Сократична бесіда. Ставиться серія запитань, які дають можливість здобувачу освіти дати не повну відповідь, що спонукає з зацікавленістю сприймати новий матеріал.

3. Проблемне заняття. Висловлюється проблема, з метою викликати зацікавленість у здобувачів освіти. Цей вид інтерактивних технологій можна використовувати після опрацювання серії занять, бо здобувачі освіти вже повинні мати багаж знань.

4. Дискусія. Відбувається активний обмін думками. Це різновид проблемних лекцій. Проводяться ділові ігри, самостійна робота. Лекція-дискусія дає можливість охопити складний, великий за обсягом і найбільш вдалий матеріал.

5. Аналіз конкретних ситуацій. Береться конкретна ситуація з життя (професійна діяльність, соціум тощо) і вирішується різними шляхами. Сьогодні неможливо навчати здобувача освіти старими методами. Знань стало так багато, професійні навички стали настільки багатоманітними, що їх неможливо передати в повному обсязі в межах традиційних методів, шляхом ретрансляції, позбавленої емоційності.

6. Заняття з використанням техніки зворотного зв'язку. Після подачі лекції починається її обговорення. З'ясовується наскільки здобувачі освіти зрозуміли матеріал.

7. Метод «заверши фразу». Здобувач освіти може продовжувати її своїми словами, а не так як у конспекті.

8. Консультація. Для індивідуальної роботи зі здобувачами освіти використовують *пояснення*.

6. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

За місцем у навчальному процесі розрізняють **вхідний, поточний,**

періодичний, підсумковий види контролю.

Вхідний контроль – використовують перед вивченням нової теми на початку семестру для з'ясування загального рівня підготовки здобувачів освіти з дисципліни, щоб передбачити організацію їх навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль – спостереження викладача за навчальною діяльністю здобувачів освіти на занятті. Метою його є отримання оперативних даних про рівень знань здобувачів освіти і якість навчальної роботи на занятті, оптимізація управління навчальним процесом.

Періодичний (тематичний) контроль – виявлення й оцінювання засвоєних на кількох попередніх заняттях знань, умінь здобувачів освіти з метою визначення, наскільки успішно вони володіють системою знань, чи відповідають ці знання програмі. Різновидом періодичного є **тематичний контроль**, що полягає у перевірці та оцінюванні знань здобувачів освіти з кожної теми і спрямований на те, щоб усі належно засвоїли кожну тему.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру або навчального року. Підсумкову оцінку за семестр виставляють за результатами тематичного оцінювання, за рік – на основі семестрових оцінок.

Навчальні досягнення здобувачів освіти з навчальної дисципліни можуть оцінюватися за кредитно-трансферною системою ЄКТС, в основу якої покладено принцип прозорості, об'єктивності, індивідуальності та певної уніфікованості. Головне завдання при цьому – досягти найбільш ефективного та об'єктивного оцінювання, яке повинне одночасно виконувати контролюючу й мотивуючу функції.

Кожен модуль включає лекційні та практичні заняття, самостійну роботу.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід до виконання завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – диференційований залік – 2-й семестр 1-го року навчання.

7. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти у Білгород-Дністровському фаховому коледжі природокористування, будівництва та комп'ютерних технологій».

Формою семестрової атестації є диференційований залік – 2-й семестр 1-го року навчання.

Результати навчання здобувачів фахової передвищої освіти Коледжу з теоретичної та практичної підготовки можуть оцінюватись за 100-бальною шкалою, оцінкою в ЄКТС.

Відповідно рейтинг здобувача освіти із засвоєння навчальної дисципліни може складатися з рейтингу з навчальної роботи – 70 балів та рейтингу з атестації – 30 балів. Таким чином, на оцінювання засвоєння змістових модулів, на які поділяється навчальний матеріал дисципліни, передбачається 70 балів. Рейтингові оцінки із змістових модулів, як і рейтинг з атестації, теж обчислюються за 100-бальною шкалою.

Для занесення оцінок до екзаменаційної відомості, індивідуального навчального плану здобувача освіти (залікової книжки) та журналу рейтингової оцінки знань здобувача освіти його рейтинг з різних видів навчальної роботи у балах переводиться у національну та ЄКТС (Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система) оцінки згідно з таблицею.

Відповідність результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Оцінка ЄКТС	Сума балів за 100 бальною шкалою	Національна шкала (12-бальна)	Національна шкала (4-бальна)	Рівень компетентності	Критерії оцінювання
A	90 – 100 (відмінно)	12-10	відмінно	Високий рівень	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для ухвалення рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.
B	85 – 89 (дуже добре)	9-8	добре	Достатній рівень	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
C	75 – 84 (добре)	7			Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
D	70 – 74 (задовільно)	6-5	задовільно	Середній рівень	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
E	60 – 69 (достатньо)	4			Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
FX	35 – 59 (незадовільно)	3	незадовільно	Початковий рівень	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
F	1 – 34 (незадовільно)	2			Здобувач освіти володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні.
		1			Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються учнем окремими словами чи реченнями.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Підручники та посібники.
2. Конспекти лекцій.
3. Лекції на електронних носіях
4. Презентації
5. Методичні вказівки до практичних робіт.
6. Матеріали для самостійного вивчення на електронних носіях.
7. Індивідуальні завдання студентів
8. Матеріали з контролю знань студентів
9. Стенди та інші наглядне обладнання аудиторії

Вивчення дисципліни здобувачами освіти передбачає вміння використовувати різні інформаційні ресурси – опубліковану українську та іноземну літературу (нормативні документи, підручники, навчальні посібники, наукові періодичні та монографічні видання, словники, довідники тощо), методичну літературу та Інтернет-джерела.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Александрова М.М., Маслова С.О. Гроші, фінанси, кредит. – К., 2017.
2. Банківська система : підручник / [М. Крупка, Є. Андрущак, Н. Пайтра та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. Крупки. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. – 524 с.
3. Василик О. Д. Державні фінанси України Навч. посібник. — К.: Вища школа, 2017.
4. Волкова В. В., Волкова Н. І. Гроші і кредит: навч. посіб. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. 300 с.
5. Гроші та кредит / Авт. кол.: За ред. М.І. Савлука. – К.: Либідь, 2018.
6. Іванчук Н. В. Гроші і кредит : навчальний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
7. Коренюк П. І. Гроші і кредит : навчальний посібник / П. І. Коренюк, Л. В. Коренюк, О. Т. Левандівський. — Кам'янське : ДДТУ, 2019. — 402 с.
8. Світлична В. Ю. Гроші і кредит : підручник / В. Ю. Світлична ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – 191 с.
9. Щетинін А. І. Гроші та кредит : навчальний посібник / Щетинін А. І. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. – 163 с.

Додаткова література

10. Податковий кодекс України No 2755-VI (із змінами). [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/>.

11. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.2018 № 679-14 (із змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

12. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2017 № 2121-III (із змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

13. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2016 № 3480-IV (із змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.

14. Дьяконова І.І. Податки та податкова політика України. – К.: Наук. Думка, 2018.

15. Єпіфанова А.О., Сало І.В., Дьяконова І.І. Бюджет і фінансова політика України: Навч. посібник – К.: Наук. Думка, 2017.

16. Суторміна В.М., Федосов В.М., Андрющенко В.А. Держава, податки, бізнес. – К.: Либідь, 2017.

17. Фондовий ринок України: Навч. посібник. / Керівник авт. кол. В.В. Оскольський.— К.: УФБ, Скарбниця, 2017.

Інформаційні ресурси

Верховна Рада України <http://www.rada.ua>.

Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>

Міністерство економіки України <http://www.me.gov.ua>

Державна фіскальна служба України <http://www.me.gov.ua>

Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua>

Законодавство України <http://www.zakon/rada.gov.ua>